

අලහබාද් ප්‍රශස්ති ටැම් ලිපිය මගින් හෙළිවන ගුප්ත අධිරාජ්‍යයේ බල ව්‍යාප්තිය.

ඒ.එච්.එම්.එච්. අබයරත්න
ඉතිහාස අධ්‍යයන අංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය.

ABSTRACT

ගුප්ත යුගය භාරතීය ඉතිහාසයේ සම්භාව්‍ය යුගයක් ලෙස සැලකේ. මෙම යුගයේ විසූ පාලකයන් අතර සමුද්‍රගුප්ත අධිරාජ්‍යයාට හිමිවන්නේ අද්විතීය ස්ථානයකි. ඔහුගේ බල පරාක්‍රමය හා ශෛර වීර්ය ගුණ පිළිබඳව කියැවෙන අලහබාද් (ප්‍රයාග) ප්‍රශස්තිය හරිසේන නම් මහාකවියා විසින් සම්පාදිත අතර මහා දණ්ඩනායක තිලහට්ටකයන් විසින් එය ගල්ටැඹෙහි කොටවන ලදී. මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වන්නේ මෙම ප්‍රශස්ති ලිපියෙන් හෙළිවන ඓතිහාසික තොරතුරු විමර්ශනශීලීව අධ්‍යයනය කිරීමයි.

මෙම අලහබාද් ප්‍රශස්තිය මගින් ගුප්ත පෙළපත පිළිබඳව පැහැදිලිව හඳුනාගත හැකි අතර සමුද්‍රගුප්ත අධිරාජ්‍යයා විසින් ගුප්ත අධිරාජ්‍යයට ඇඳා ගන්නා ලද ප්‍රදේශ ගණනාවක් පිළිබඳව ද තොරතුරු අනාවරණය කෙරේ. මෙම ප්‍රදේශ අතර උත්තරාපථයේ ප්‍රදේශ මෙන් ම දකුණු උපරාජ්‍යයේ ප්‍රදේශ රාශියක් ද පවතී. එමෙන් ම ගුප්ත අධිරාජ්‍යය විවිධ ප්‍රදේශ සමඟ පවත්වා ගත් සම්බන්ධතාවල ස්වරූපය අවබෝධ කරගැනීමට ද අලහබාද් ප්‍රශස්තිය උපයෝගී කරගත හැකි ය. මෙම ප්‍රශස්තියට අනුව ලංකාව (සෛසංහලක) ද ගුප්ත අධිරාජ්‍යයට අවනත ප්‍රදේශයක් ව පැවති බව කියැවෙන නමුත් එය ප්‍රශස්තිය ප්‍රකාශයක් පමණක් විය හැකි ය.

මූලාශ්‍ර පද - අලහබාද් ප්‍රශස්තිය, සමුද්‍රගුප්ත, උත්තරාපථ, දකුණු උපරාජ්‍යය